

Plagiát je umělecké nebo vědecké dílo, jež někdo jiný než skutečný autor neprávem vydává za své. Taková činnost se nazývá **plagiace**, případně **plagiarismus** nebo **plagiátorství**.

Obsah [skrýt]
1 Definice
2 Původ a historie
3 Plagiát a citát
4 Plagiáty ve školství <ul style="list-style-type: none">
4.1 Komerční plagiátorství 4.2 Známé případy
5 Další formy plagiátorství <ul style="list-style-type: none">
5.1 Známé případy <ul style="list-style-type: none">
5.1.1 Zahraniční 5.1.2 České
6 Odkazy <ul style="list-style-type: none">
6.1 Reference 6.2 Literatura 6.3 Související články 6.4 Externí odkazy

Definice [editovat | editovat zdroj]

Český *autorský zákon* – na rozdíl například od německého - pojem plagiát nepoužívá a nedefinuje, mezinárodní norma ČSN ISO 5127-2003 jej popisuje jako „představení duševního díla jiného autora, půjčeného nebo napodobeného vcelku nebo zčásti, jako svého vlastního“. Ochrana se týká uměleckého a vědeckého díla, „které je jedinečným výsledkem tvůrčí činnosti“, pokud je nějak objektivně vyjádřeno, ale také **překladu**, programu, **databáze** a podobně.^[1] Autorský zákon však výslovně říká, že předmětem právní ochrany – a tedy ani plagiace – není „zejména námět díla sám o sobě, denní zpráva nebo jiný údaj sám o sobě, myšlenka, postup, princip, metoda, objev, vědecká teorie, matematický a obdobný vzorec, statistický graf a podobný předmět sám o sobě.“^[2]

Původ a historie [editovat | editovat zdroj]

Slovo plagiát je odvozeno od latinského *plagiarius*, kdo unesl svobodnou osobu do otroctví, což **římské právo** trestalo bičováním (*plaga*). Tuto velmi silnou **metaforu** poprvé použil římský básník **Martialis** v 1. století, když jakýsi Fidentinus recitoval jeho básně jako své vlastní. Případ souvisí s tím, jak se začaly šířit psané texty a zároveň začali autoři zdůrazňovat dílo jako své vlastnictví. V jiných, méně individualistických dobách zůstávala díla často anonymní, volně se přetvářela a autor dokonce pokládal za úspěch, pokud se jeho dílo šířilo. Ještě pozdně středověká učebnice malířství **Cennina Cenniniho** považuje za samozřejmé, že začínající malíř bude kopírovat díla vynikajících umělců.^[3] Otázka autorství se vyostřila v raném novověku a od 18. století se duševní vlastnictví považuje za samozřejmost.

Plagiát a citát [editovat | editovat zdroj]

Od plagiátu je třeba odlišit **citát**, který ovšem musí mít podle autorského zákona „přiměřený rozsah“ a pokud to je možné, musí být doprovázen uvedením autora a pramene. To je nezbytné například pro **recenzi**, ale také pro propagaci díla a podobně. Ve vědeckém a literárním provozu se cituje velmi často, nedbání těchto zásad se však posuzuje přísně, i když přesná hranice může být předmětem sporů. Usvědčený plagiátor ztrácí odbornou autoritu a může být z vědeckého provozu neformálně vyloučen. Zvláště nebezpečný je plagiát recenzenta, který posuzovanou práci pozdrží a její obsah či myšlenky sám uveřejní jako vlastní.

Plagiáty ve školství [editovat | editovat zdroj]

Ve školství, zejména vysokém, se vyskytují plagiáty dvojího druhu:

- Studentské**, at' už při jednotlivých zkouškách, nebo zejména u závěrečných prací, které vedou k získání **akademického titulu**, a to nejčastěji z webu.
- Učitelské**, zejména pokud učitel zneužije práci svého studenta a vydává ji za vlastní.

Protože se v poslední době velmi rozšířily, stanoví v některých zemích (Rakousko, Švýcarsko aj.) zákon, že plagiát může být důvodem k vyloučení ze studia a dokonce i k následnému odebrání titulu. Proto český Zákon o vysokých školách předepisuje, že závěrečné práce musí být zveřejněny.^[4] Při velkém množství písemných prací je ovšem kontrola velice obtížná. Řada vysokých škol proto vyžaduje odevzdávání prací v elektronické podobě a využívá **počítačové metody odhalování plagiátů**. *Možnost odebrání titulu však není v zákoně jednoznačně stanovena a je předmětem sporů*

V ČR je pro odhalování plagiátů v provozu systém Theses.cz, jenž je provozován Masarykovou univerzitou a který používá třicítka českých škol^[5]. Obdobou je systém Odevzdej.cz, jenž opět provozuje Masarykova univerzita a který slouží ke zkoumání plagiátů v seminárních pracích^[6].

Komerční plagiátorství [editovat | editovat zdroj]

Za **komerční plagiátorství** označujeme situaci, kdy určitý komerční subjekt (firma) vypracuje za peníze studentskou práci (seminární, bakalářskou, diplomovou apod.), kterou student následně vydává za svou. Tyto formy plagiátorství obvykle systém Odevzdej.cz ani Theses.cz neodhalí, neboť firmy nabízejí zpracování originálního díla.^[7] Odhalení takového případu ve škole, je tak v praxi téměř nemožné, neboť vyučující nemá příliš mnoho možností, jak na tento způsob plagiátorství přijít. Zamezit by se tomuto způsobu plagiátorství dalo např. častějšími konzultacemi studentů s vedoucími.

Známé případy [editovat | editovat zdroj]

- Zdeněk Sovák, soudce **Nejvyššího soudu**, a Libor Nedorost, člen Nejvyššího státního zastupitelství, opisovali a publikovali pod svými jmény cizí odborné texty.^[8]
- Diplomová práce Jitky Wiszczorové, která byla i přes to, že komise byla na plagiát upozorněna, obhájena na výbornou v roce 2011 na **Vysoké škole podnikání** v Ostravě. Škola ignorovala dodané odkazy a argumentovala tím, že systém *Theses* neodhalil shodu. Převzatých textů je asi 90 %. Členové zkušební komise s reportéry České televize odmítli mluvit; vedoucí práce, jímž byl rektor VŠP Vladimír Krajčík, redaktora ČT osobně vykázal z budovy školy.^[9]
- Proděkan Právnické fakulty **Západočeské univerzity v Plzni Ivan Tomažič** opsal desítky stran své disertační práce. I oponentský posudek disertace, který vypracoval děkan Jaroslav Zachariáš, byl plagiátem.^[10]
- Ministr vnitra **Milan Chovanec** opsal část úvodu své bakalářské práce ze středoškolských maturitních otázek (**ZČU**).^[11]
- Ministryně spravedlnosti **Tatána Malá** opisovala bez uvedení zdrojů v obou svých diplomových pracích (**MZLU**, **PEVŠ**).^[12]
- Ministr práce a sociálních věcí **Petr Krčál**, opsal ve své bakalářské práci až 40 stran textu (**UTB**).^[13]

Další formy plagiátorství [editovat | editovat zdroj]

Známé případy [editovat | editovat zdroj]

Zahraniční [editovat | editovat zdroj]

- George Harrison byl usvědčen z plagiátorství (pravděpodobně nechtěného) skupiny Chiffons „He’s So Fine“ při tvorbě svého hitu „My Sweet Lord“.^[14]
- Belgický skladatel **Salvatore Acquavivo** zvítězil v soudní při proti zpěvačce **Madonně**, která na albu *Ray of Light* vydala písničku „Frozen“, která se podobá jeho písničce „Ma vie fout le camp“ z roku 1993.
- Americký rapper a producent **Timbaland** byl v lednu 2007 kritizován, že bez povolení použil hudební modul finského amatérského hudebníka Janne Sunniho v hitu **Nelly Furtado** „Do It“.

České [editovat | editovat zdroj]

- Jaromír "Yarda" Helešic, kytarista skupiny **Support Lesbiens**, použil v písničce *In Da Yard* motiv starší písničky Jana Kalouska *Chodím ulicí*.^[15]
- Česká televize Nova svůj webový portál téměř beze zbytku okopírovala podle americké televizní stanice CBS.^[16]

Odkazy [editovat | editovat zdroj]

Reference [editovat | editovat zdroj]

- ↑ Zákon č. 121/2000 Sb, § 2.
- ↑ Zákon č. 121/2000 Sb., § 2. odst 6.
- ↑ Cennino Cennini, *Kniha o umění středověku*. Praha: V Žikeš 1947.
- ↑ *Zákon o vysokých školách*, č 111/1998 Sb, § 47b.
- ↑ http://www.theses.cz/
- ↑ http://www.odevzdej.cz/
- ↑ Proč opisovat? Diplomku koupíte za dvacet tisíc!. *Peníze.cz*. Dostupné online ​[cit. 2018-07-04]. (česky)
- ↑ Přehled tisku | Radio Praha. *design.radio.cz*. Dostupné online ​[cit. 2018-07-04]. (česky)
- ↑ Nepůvodní diplomová práce — Reportéři ČT. *www.ceskatelevize.cz* [online]. [cit. 2018-07-04]. Dostupné online​. (česky)
- ↑ Proděkan plzeňských práv opsal disertaci
- ↑ Chovanec opsal úvod své bakalářky ze středoškolských výpisků. Ta práce neměla vůbec projít, říká Dvořáková. *Hospodářské noviny*. 2016-10-04. Dostupné online ​[cit. 2018-07-04]. (česky)
- ↑ Jasně plagiátorství, říká expert o další diplomové práci ministryně Malé. Označil hned 16 stran textu. *iROZHLAS*. Dostupné online ​[cit. 2018-07-04]. (česky)
- ↑ „Opsaných je 40 stran z 65, včetně úvodu.“ říká expert. Podívejte se na bakalářskou práci ministra Krčála. *ČT24 - Česká televize*. 17-07-2018. Dostupné online​.
- ↑ http://abbeyrd.best.vwh.net/mysweet.htm
- ↑ ČTK. První spor hudebníků u soudu: Kalouskovi musí Helešic zaplatit 200 tisíc. *Hospodářské noviny*. 2008-11-25. Dostupné online ​[cit. 2018-07-04]. (česky)
- ↑ TV Nova šokovala! Okopírovala web americké CBS | EuroZprávy.cz. *kultura.eurozpravy.cz*. Dostupné online ​[cit. 2018-07-04]. (anglicky)

Literatura [editovat | editovat zdroj]

- Ottův slovník naučný*, heslo Plagiát. Sv. 19, str. 828.
- Ottův slovník naučný nové doby*, heslo Plagiát. Sv. 8, str. 1096.

Související články [editovat | editovat zdroj]

- autorské právo
- citace
- dílo
- kompilát
- kopie
- imitace
- padělek
- vědecký podvod

Externí odkazy [editovat | editovat zdroj]

- Obrázky, zvuky či videa k tématu **Plagiát** ve Wikimedia Commons
- Projekt Plagiáty z webu​ – jednoduchá webová aplikace na hledání plagiátů na webu
- Reportéři ČT: *Nepůvodní diplomová práce* (9. 5. 2011)​

Autoritní data: GND: 4046196-8 ​

Kategorie: Autorské právo   Literární pojmy
